

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Gabriely Šimonovej a sudkýň JUDr. Jany Serbovej a JUDr. Aleny Šiškovéj na neverejnom zasadnutí konanom 24. februára 2016 v Bratislave, v trestnej veci proti obvinenému **T. L. a spol., pre obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti spolupáchateľstvom** podľa § 20, § 233 ods. 1 písm. a/, ods. 4 písm. a/ Tr. zák. a iné, o sťažnosti obvineného T. L. proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn. BB-3T/1/2016, z 15. februára 2016 takto

r o z h o d o l :

Podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. sťažnosť obvineného T. L. **sa z a m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

Uznesením Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn. BB-3T/1/2016, z 15. februára 2016 bolo podľa § 238 ods. 3 Tr. por. rozhodnuté, že obvinený T. L., t.č. vo výkone väzby v Ústave na výkon väzby Košice, z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku sa ponecháva vo väzbe. Zároveň bolo vyslovené, že podľa § 80 ods. 1 písm. b/, ods. 2 Tr. por. sa písomný sľub obvineného za nahradenie väzby neprijíma a podľa § 80 ods. 1 písm. c/, ods. 2 Tr. por. väzba obvineného T. L. sa nenahrádza dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Proti uzneseniu prvostupňového súdu zahlásil pred senátom do zápisnice o neverejnom zasadnutí, sťažnosť obvinený, ktorú bližšie písomne neodôvodnil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade zahlásenej sťažnosti obvineným T. L. preskúmal podľa § 192 ods. 1 Tr. por. správnosť výrokov napadnutého uznesenia ako i konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že špecializovaný trestný súd rozhodol v predmetnej veci správne a v súlade so zákonom.

Zo spisového materiálu mal Najvyšší súd Slovenskej republiky preukázané, že obvinený T. L. bol vzatý do väzby uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5 Tost 22/2014, z 10. júna 2014 z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por. Lehota trvania väzby začala plynúť 10. júna 2014 o 15.30 hod. s tým, že do väzby sa započítala doba zadržania od 1. júna 2014 o 6.05 hod. do 3. júna 2014 o 20.00 hod. Väzba bola obvinenému predĺžená do 7. apríla 2016, pričom 2. februára 2016 podala prokurátorka Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky obžalobu na Špecializovaný trestný súd Pezinok, pracovisko Banská Bystrica na T. L., L. R., J. P., M. P., Mgr. F. P. a I. K.. Obvinený T. L. je obžalovaný v bode 1/ obžaloby pre zločin skrátenia dane a poistného podľa § 276 ods. 1, ods. 2 písm. c/, ods. 4 Trestného zákona s poukazom na ustanovenie §138 písm. i/ Trestného zákona a v bode 2/ obžaloby pre obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti spolupáchatel'stvom podľa § 20, § 233 ods. 1 písm. a/, ods. 4 písm. a/ Trestného zákona.

V minulosti vo veci postupne rozhodoval o žiadostiach o prepustenie z väzby obvineného a návrhu na predĺženie väzby sudca pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica a o sťažnostiach obvineného, aj viaceré senáty Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Konajúce súdy vo svojich rozhodnutiach konštatovali existenciu dôvodov väzby u obvineného podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por. a uviedli, z akých dôvodov dôvody väzby podľa tohto ustanovenia trvajú. Najvyšší súd sa s odôvodnením prvostupňového rozhodnutia, ktorý opakovane skúmal, v súčasnosti na základe podanej obžaloby na obvineného, existenciu trvania väzobných dôvodov v predmetnej veci, stotožňuje. I keď obhajoba vytýka doteraz trvajúcu väzbu 21 mesiacov, napriek tejto skutočnosti treba súhlasiť s názorom súdu prvého stupňa a síce, že ukončenie vyšetrovania a podanie obžaloby, automaticky neznamená, že obvinený má byť prepustený z väzby na slobodu. Účelom je podľa Trestného poriadku aj skutočnosť, aby sa obvinený zúčastnil súdneho konania a aby nedochádzalo k pokračovaniu v páchaní trestnej činnosti už súdom prejednávanej ďalším konaním toho istého páchatel'a. Zákonodarca pre žalovaný obzvlášť závažný zločin predpokladá v ustanovení § 76 ods. 6 písm. c/ Tr. por. dobu trvania väzby až 48 mesiacov.

Podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por. obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval, alebo ktorým hrozil.

Rovnaké kritériá platia aj pre prípad skúmania existencie dôvodov väzby počas prebiehajúceho trestného konania, bez ohľadu na jednotlivé fázy trestného konania. Je nevyhnutné zdôrazniť, že dôvodnosť podozrenia zo spáchania skutku, pre ktorý bolo obvinenému T. L. vznesené obvinenie, sa zvýšila natoľko, že príslušná prokurátorka na súde prvého stupňa podala na neho obžalobu. Pri posudzovaní dôvodov väzby orgány činné v trestnom konaní a súd môžu prihliadať len na tie okolnosti a zistenia, ktoré majú základ v procesne vykonanom dokazovaní a sú významné pre záver o existencii niektorého z dôvodov väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por. Uvedené ustanovenia spolu s § 76 Tr. por. vyjadrujú ústavnú zásadu, že obvineného možno vziať do väzby iba z dôvodov a načas ustanoveným zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Nadriadený súd zastáva názor, že dôvody tzv. preventívnej väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por. v prípade obvineného T. L. pretrvávajú naďalej tak, ako boli ustálené predchádzajúcimi rozhodnutiami sudcu pre prípravné konanie, súdu prvého stupňa a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Najvyšší súd ale zdôrazňuje, že pretrvávanie dôvodného podozrenia, že osoba, ktorá bola pozbavená slobody väzbou, spáchala trestný čin, je *conditio sine qua non* (podmienka, bez ktorej nie) zákonnosti jej ďalšieho držania vo väzbe. Po uplynutí určitého času to však už nestačí, pričom keď má väzba trvať naďalej, musí pristúpiť iný významný a dostatočný dôvod alebo dôvody a na viac musí byť preukázané, že kompetentné orgány postupujú vo veci s osobitnou starostlivosťou. Najvyšší súd si je vedomý významu osobnej slobody jedinca ako jedného zo základov demokratickej spoločnosti, a preto zdôrazňuje, že väzba je výnimočným opatrením. V súčasnom štádiu konania pred súdom prvého stupňa sa najvyšší súd stotožňuje s názorom súdu prvého stupňa, podľa ktorého nedošlo k zoslabeniu dôvodov preventívnej väzby až do takej miery, že senát môže dospieť k záveru, že dôvody väzby u obvineného T. L. pominuli. Preto neobstojí ani poukaz na to, že obvinený je vo väzbe od 10. júna 2014.

Ustanovenie § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por. určuje podmienky tzv. preventívnej väzby. Pokračovaním v trestnej činnosti sa rozumie nielen opakovanie toho istého trestného činu, ale aj spáchanie trestného činu tej istej povahy. Osoba obvineného T. L. (jeho sklony k páchaniu trestnej činnosti) naznačuje ďalšie trestné konanie prebiehajúce v súčasnosti. Povaha prejednávaneho skutku je podľa názoru najvyššieho súdu dôvodom, ktorý umožňuje záver o nebezpečenstve pokračovania v trestnej činnosti obvineným T. L. v prípade, ak by bol prepustený z väzby na slobodu.

Podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.

Pri aplikácii citovaného ustanovenia Ústavy Slovenskej republiky vyplýva povinnosť pre súd skúmať podmienky väzby aj v súlade s Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len Dohovor), vzhľadom k tomu, že väzbou dochádza k zásahu do jedného zo základných ľudských práv a slobôd priznaných čl. 17 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 1 Dohovoru.

Dôvody väzby, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 1 písm. c/ Dohovoru, sú stavané alternatívne. Na vzatie do väzby a držanie v nej preto postačuje akýkoľvek stav uvedených dôvodov, teda dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu a potreba zabrániť osobe v spáchaní trestného činu.

Vo vzťahu preventívnej väzby k Dohovoru a judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len ESĽP) je potrebné uviesť, že podľa judikatúry ESĽP preventívna väzba antedeliktum nie je Dohovorom dovoľovaná (rozsudok Ječius vs. Litva z 31. júla 2000). Podľa ESĽP tento dôvod je obmedzený len na poskytnutie prostriedku zmluvným štátom, ako prekaziť určitý konkrétny trestný čin, teda v podstate len na prekazenie trestného činu v štádiu pokusu, pre ktorý sa potom vedie trestné stíhanie. Nebezpečenstvo opakovania trestného činu ako dôvod väzby neopiera ESĽP o slová Dohovoru „je nutné zabrániť spáchaniu trestného činu“, ale o oprávnenie, ktoré ESĽP priznáva zmluvným štátom stanoviť vedľa dôvodov uvedených v čl. 5 ods. 1 písm. c/ Dohovoru ďalšie dôvody zatknutia,

ktoré pristúpia na viac k dôvodnému podozreniu. Z toho vyplýva, že dôvod väzby, tak ako je upravený v ustanovení § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por. a jeho aplikácia v judikatúre všeobecných súdov, nie je v rozpore s čl. 5 ods. 1 písm. c/ Dohovoru.

Podľa názoru najvyššieho súdu v prípade obvineného T. L. sú splnené podmienky väzby aj v súlade s čl. 5 ods. 1 Dohovoru.

V súvislosti s argumentáciou obhajoby o dĺžke trvania väzby od 10. júna 2014, najvyšší súd poukazuje na ustanovenie § 2 ods. 6 Tr. por., podľa ktorého orgány činné v trestnom konaní a súdy sú povinné väzobné veci vybavovať prednostne a urýchlene. Po analýze vyšetrovacieho a súdneho spisu najvyšší súd dospel k záveru, že požiadavka rýchlosti stanovená ustanovením § 2 ods. 6 Tr. por. bola orgánmi činnými v trestnom konaní a súdmi, ktoré konali v prípravnom konaní, rešpektovaná a túto požiadavku spĺňa i postup súdu prvého stupňa po podaní obžaloby. Najvyšší súd zároveň považuje za významné zdôrazniť, že osobitná rýchlosť pri posudzovaní prípadu, na ktorú má osoba držaná vo väzbe právo, nemôže byť na ujmu úsilia sudcu plniť svoju úlohu s patričnou starostlivosťou.

V súlade s aktuálnou judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky aj najvyšší súd za zákonný a ústavne konformný považuje taký postup, keď o nenahradení väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka sa rozhodne samostatným výrokom v uznesení. Potreba individualizácie výroku uznesenia, ktorým sa rozhodovalo o nahradení, resp. nenahradení väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, vyplýva z relevantných ustanovení Trestného poriadku o väzbe a procesných prostriedkov o náhrade väzby a najmä z charakteru základného práva na osobnú slobodu. Zásah do osobnej slobody v podobe jej obmedzenia musí mať svoj jednoznačný základ vo výrokovej časti súdneho rozhodnutia, s ktorou zákon spája právne účinky a musí sa odzrkadliť aj v jeho samostatnom odôvodnení. Najvyšší súd, rozhodujúci na podklade sťažnosti obvineného o väzbe, bol povinný vzhľadom na preferenciu osobnej slobody vyplývajúcu z čl. 5 ods. 1 Dohovoru skúmať, či účel väzby nemožno rovnako dobre dosiahnuť ponechaním obvineného na slobode za súčasného dohľadu probačného a mediačného úradníka. Argumenty obvineného uplatnené v jeho výpovedi pred súdom prvého stupňa nepresvedčili najvyšší súd o tom, že právny záujem obvineného na osobnej slobode prevažuje nad rizikom naplnenia väzobných dôvodov, ktorú skutočnosť premietol do výroku vlastného uznesenia, ktorým rozhodol o nenahradení väzby obvineného T. L. dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Najvyšší súd procesný prostriedok, a to dohľad probačného a mediačného úradníka ako i predložený písomný sľub, nepovažuje za dostatočné na náhradu väzby obvineného T. L.. Tento názor primárne opiera o závažnosť skutku, pre ktorý je voči nemu vedené trestné konanie, keď jeho konanie smerovalo proti majetku v snahe získať pre seba prospech veľkého rozsahu. Záver najvyššieho súdu, podľa ktorého nepovažuje procesný prostriedok – prijatie písomného sľubu a dohľad probačného a mediačného úradníka za dostatočnú náhradu väzby v prípade obvineného T. L., vyplýva z povinnosti súdu pôsobiť na upevňovanie zákonnosti, t.j. na dôsledné zachovávanie zákona, aby bola vo vedomí verejnosti upevňovaná viera v spravodlivosť postupu a rozhodovania orgánov činných v trestnom konaní a súdov v záujme dôsledného dodržiavania zákonov a rešpektovania základných práv a slobôd jednotlivých fyzických a právnických osôb.

Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že u obvineného sú aj v tomto štádiu konania dané formálne aj materiálne podmienky väzby. Naďalej sú u neho dané konkrétne skutočnosti, z ktorých vyplýva dôvodné podozrenie, že skutok spáchal obvinený a z jeho konania vyplýva dôvodná obava, že bude pokračovať v trestnej činnosti. Obvinený síce popiera spáchanie trestnej činnosti, poukazuje na spoluobvinených, že oni páchali trestnú činnosť, on je nevinný, trestnej činnosti sa nedopustil. Obviňuje vyšetrovateľov, že ovplyvňujú výpovede svedkov. Z doteraz vykonaných dôkazov, ale vyplývajú iné skutočnosti. Z doteraz nazhromaždených dôkazov je možné vyvodiť dostatočný záver o tom, že obvinený je dôvodne podozrivý zo spáchanej trestnej činnosti, jej organizovania a navádzania na jej spáchanie. Tieto skutočnosti vyplývajú z výpovedí svedkov, prepisov telefonických hovorov, získaných z prepisu zaznamenatej telekomunikačnej prevádzky z listinných dôkazov nachádzajúcich sa v spise, expertíz, odobratých vzoriek a ďalších dôkazov nachádzajúcich sa v spise.

Konkrétne skutočnosti, ktoré u obvineného odôvodňujú obavu, že v prípade prepustenia na slobodu hrozí dôvodná obava, že by obvinený pokračoval v páchaní trestnej činnosti sú tie, že obvinený je trestne stíhaný za trestnú činnosť toho istého druhu od r. 2005, napriek tejto skutočnosti opätovne je dôvodne podozrivý z páchania ďalšej trestnej činnosti toho istého druhu v ďalšom časovom období a opätovne je trestne stíhaný od mája 2013. Návrh na vzatie do väzby bol podaný 2. júna 2014 a obvinený počas doby, keď bol na slobode opätovne hovoril niektorým svedkom, že budú pokračovať vo vození minerálnych olejov.

Keďže v dvojinštančnom súdnom konaní rozhodnutia súdu prvého a druhého stupňa tvoria jednotu, je nadbytočné, aby najvyšší súd opakoval vo svojom rozhodnutí závery súdu prvého stupňa. S právnymi námietkami obvineného sa súd prvého stupňa v rozhodnutí riadne vysporiadal a nenechal otvorenú žiadnu spornú otázku, riešenie ktorej by zostalo na odvolacom súde.

Neunikla pozornosti najvyššieho súdu veta, ktorú vyslovil súd prvého stupňa v odôvodnení písomného uznesenia na strane 11, kde vyznieva rozpor pri dodržaní prezumpcie neviny, práve prezumovaním otázky viny u obvineného. Konštatovanie súdu, že obžaloba predkladá celý rad dôkazov, ktoré nateraz usvedčujú obvineného T. L. zo spáchania trestnej činnosti uvedenej v obžalobe, je prinajmenšom predčasné. Takéto konštatovanie by sa priečilo aj ostatným základným zásadám trestného procesu, ako sú napr. zásada ústnosti, bezprostrednosti, kontradiktórnosti, nehovoriac o zásade spravodlivého procesu. Nemožno opomenúť ani tú skutočnosť, že ťažisko dokazovania je na súde a v priebehu konania pred súdom neboli zatiaľ vykonané žiadne dôkazy, ako na to správne poukázal i súd prvého stupňa na strane 9 svojho uznesenia. Je preto zrejmé, že k takto formulovanej vete došlo nedopatrením alebo nesprávnou formuláciou.

V tomto štádiu konania najvyšší súd vyhodnotil sťažnosť obvineného ako nedôvodnú, a pretože nevzhliadol dôvod na zmenu alebo zrušenie napadnutého uznesenia, zahlásenú sťažnosť obvineného T. L. ako nedôvodnú zamietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 24. februára 2016

JUDr. Gabriela Š i m o n o v á , v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Anna Halászová